

Повідомлення студентів:

Права людини: теорія і історія розвитку в Україні і зарубіжних країнах

Асламов О. О.,
курсант факультету підготовки
фахівців для підрозділів
стратегічних розслідувань
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник: **Долгорученко К.О.,**
доцент кафедри теорії та історії
держави і права
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
м. Дніпро, Україна.

ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО РОЗУМІННЯ ПОЛІТИКО-ПРАВОВОЇ КАТЕГОРІЇ КОЛАБОРАЦІОНІЗМ

Вступ. Термін колабораціонізм в його класичному розумінні виник у Франції в роки Другої світової війни й означав співпрацю населення або громадян держави з ворогом. Проте окрім згаданої вище Франції колабораціоністські (номінально незалежні, але пронацистські, маріонеткові) уряди у роки Другої світової війни були утворені в Бельгії, Норвегії, Данії, Нідерландах, Греції, Сербії, Хорватії [2, с.341]. Відповідно, у межах наукових історико-правових досліджень, говорячи про колабораціонізм, прийнято розуміти співпрацю, насамперед, з гітлерівським окупантом і розглядати дане явище, як таке, що стало характерним і найбільш виразним у широких масштабах цієї війни.

Основний текст. Сучасні науковці, які мають напрацювання з означеної проблематики зокрема такі, як О. Семіряга, Б. Ковальова, В. Шайкан, О. Гончаренко та ін., стверджують, що явище українського колабораціонізму слід розуміти переважно як вимушену чи добровільну співпрацю населення

окупованої України з гітлерівцями в побутовій, економічній, культурній, адміністративній, військовій, військово-політичній та репресивно-каральній сферах.

Так, О. Лисенко та І. Муковський зазначають, що якщо взяти за основу буквальне значення цього терміна, то він, безумовно, характеризуватиме всіх, хто так чи інакше, безпосередньо чи опосередковано сприяв Третьому рейху. Науковці розглядають цю проблему з погляду змістовного наповнення поняття колабораціонізму. Слід розрізняти участь людей у суто військових формуваннях і українських поліцейських відділах, які безпосередньо брали участь у каральних акціях і побутову співпрацю з окупантом, яка мотивувалася природнім бажанням вижити [3, с. 81].

І. Дерейко о визначає колабораціонізм як добровільну співпрацю (на противагу вимушеній праці) окремих груп чи прошарків населення окупованих територій з окупантами [4, с. 528].

Узагальнюючи погляди сучасних науковців, можемо стверджувати, що колабораціонізм – це вимушена чи добровільна співпраця населення окупованої України з гітлерівцями в побутовій, економічній, культурній, адміністративній, військовій, військово-політичній та репресивно-каральній сферах.

Сьогодні не вирішеним залишається питання щодо змісту поняття колабораціонізму відносно окупації військами РФ частини України та анексованого Криму. Деякі українські правники, які розглядали у своїх працях той чи інший кримінально-правовий аспект колабораціонізму, дотепер не наблизилися до розв'язання ключових проблем, що виникають у зв'язку з необхідністю вдосконалення юридичного механізму протидії посяганням на державну та воєнну сфери безпеки.

В Україні триває розроблення якісної правової основи реагування на колабораціоністську діяльність на Сході, основною метою якої є забезпечення справедливості за вчинені злочини під час війни. Чинний Кримінальний кодекс України охоплює широкий спектр складів, що застосовувалися для переслідування за «колабораціонізм» після Другої світової війни. Насамперед це

стосується злочинів проти основ національної безпеки України, зокрема державної зради, та злочинів проти порядку несення військової служби.

Висновок. З метою захисту національних інтересів України в умовах агресії Росії, української державності від проявів колабораціонізму, українським законодавством пропонується встановити кримінальну відповідальність за колабораціонізм, як особливу форму державної зради, яка полягає у військовому, політичному, економічному, адміністративному, культурному, інформаційному, медійному співробітництві громадянина України з державою-агресором або її представниками, створеними чи підтримуваними нею незаконними збройними формуваннями, яке завдало шкоди державному суверенітету, територіальній цілісності та недоторканності, обороноздатності, державній, економічній чи інформаційній безпеці України.

В цілому, участь місцевого населення в різних сферах комунікації з окупаційними військами РФ та адміністрацією на територіях так званих «ДНР», «ЛНР» та Криму має розглядатися як протиправна співпраця, яка в конкретних випадках може тягнути за собою кримінальну чи адміністративну відповідальність.

Список використаних джерел:

1. Енциклопедія історії України: Том 4 / редкол.: Смолій В.А. (голова) та ін. Київ. 2007. С. 440
2. Політична енциклопедія / редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. Київ. 2011. С. 341 – 342
3. Муковський І., Лисенко О. Звитяга і жертвовність: Українці на фронтах другої світової війни / За ред. В.Д. Конашевича. – Київ. 1996. 568 с.
4. Дерейко І. Колабораціонізм, поняття / І. Дерейко // Енциклопедія історії України: Т. 4: Ка–Ком / Редкол.: В.А. Смолій (голова) та ін. // НАН України, Інститут історії України. Київ. 2007. 528 с.